

Măsura	Furnizarea de servicii de consiliere și consultanță pentru agricultori
Articole care stau la baza măsurii	Anexa VIII, Secțiunea I Punctul D a Tratatului de Aderare a României și Bulgariei, amendat de Decizia Consiliului EC/664/2006; Articolul 25a și Anexa II a punctul 5.3.1.4.3 din Regulamentul (CE) nr. 1974/2006 amendat prin Regulamentul (CE) nr. 434/2007.
Codul măsurii	143

Motivația sprijinului

Fragmentarea excesivă a proprietății în agricultură, precum și lipsa formelor de asociere conduc la perpetuarea unei dualități, reprezentată pe de o parte de exploatațiile de subzistență și semi-subzistență, iar pe de altă parte de exploatațiile comerciale. În cazul exploatațiilor comerciale se poate constata că există încă un dezechilibru în ceea ce privește suprafața agricolă utilizată de exploatațiile familiale (individuale) și întreprinderile agricole (cu personalitate juridică), ultimele reușind în mare parte să se adapteze nevoilor unei agriculturi performante, ca urmare a investițiilor realizate în perioada de pre-aderare.

Prin măsură sunt vizate să fie sprijinite prioritar fermele de semi-subzistență care reprezintă 8,32 % din totalul exploatațiilor agricole. (INS 2005).

Dimensiunea și structura suprafețelor agricole influențează atât volumul anual de muncă și repartizarea timpului de lucru pe activități permanente, temporare, sezoniere, ocazionale, cât și nivelul costurilor, veniturilor și ciclicitatea acestora.

Ținând cont de numărul foarte mare de exploatații de dimensiuni mici (de subzistență și semi-subzistență) din România, care nu au posibilitatea reală de restructurare, segmentul exploatațiilor luat în calcul pentru sprijin în vederea transformării în exploatații comerciale viabile economic va include exploatațiile de semi-subzistență cu dimensiuni între 2 și 8 UDE (circa 350 mii exploatații).

Referitor la venitul gospodăriilor, acesta diferă de la o reședință la alta, astfel că în zonele rurale media venitului/persoană/lună este de aproximativ 95 Euro. Venitul la nivelul gospodăriilor rurale provine în special din producția agricolă și asigură 43,4% din venitul total. Media venitului provenit din activitățile non-agricole la nivel de gospodărie a fost în anul 2005 de aproximativ 12 Euro/lună reprezentând 4,1% din venitul net.

Situația precară a veniturilor din mediul rural argumentează necesitatea sprijinului în scopul asigurării consultanței agricole.

Majoritatea fermierilor nu sunt suficient de pregătiți să îndeplinească condițiile de eco-condiționalitate, de accesare a plăților directe și/sau a sprijinul financiar disponibil producătorilor agricoli prin intermediul organizațiilor comune de piață, prin măsurile de sprijin pentru dezvoltare rurală, precum și pentru respectarea standardelor comunitare privind calitatea alimentelor, diversificarea activităților în ferme, protejarea mediului înconjurător, bunăstarea animalelor, calitatea produselor și a normelor sanitar-veterinare și fitosanitare, de igienă și siguranță profesională.

Având în vedere cele prezentate se justifică susținerea acordării sprijinului pentru serviciile de consiliere și consultanță, acestea creând o bună premisă pentru utilizarea instrumentelor

comunitare, realizând astfel o restructurare a fermelor precum și o îmbunătățire a managementului acestora.

Sistemul public și privat al serviciilor de consiliere și consultanță

Agenția Națională de Consultanță Agricolă (ANCA) este o instituție publică în subordinea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale care asigură servicii de consiliere și consultanță agricolă producătorilor agricoli, prin intermediul specialiștilor din cadrul oficiilor de la nivel județean și local.

La nivel teritorial Agenția Națională de Consultanță Agricolă are în subordine:

- la nivel județean, 42 de Oficii Județene de Consultanță Agricolă (OJCA);
- la nivel comunal, 546 de Centre Locale de Consultanță Agricolă (CLCA), în subordinea directă a OJCA.

În ceea ce privește sistemul privat de consultanță din România (inclusiv ONG-urile), se observă faptul că mai toate firmele de consultanță, indiferent de dimensiune și/sau experiență profesională și/sau specializare, au o răspândire teritorială care să satisfacă cerințele la nivelul întregii țări, însă acestea se adresează de cele mai multe ori exploatațiilor agricole mari.

Prin intermediul Schemei Competitive de Granturi (SCG) vor fi sprijinite proiecte, prin programul MAKIS, de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale din fonduri de la Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Granturile sunt dedicate proiectelor de cercetare aplicativă și celor de extensie. Competiția este deschisă tuturor furnizorilor de cercetare aplicativă din sectorul public și privat, precum și universităților, organizațiilor ne-guvernamentale, sectorului privat și producătorilor agricoli, precum și asociațiilor de agro-procesatori, care sunt încurajați să aplice pentru finanțare din SCG.

Obiectivul principal este acordarea de asistență Guvernului României pentru îmbunătățirea capacității administrative în vederea creșterii competitivității fermierilor și a procesatorilor agricoli în contextul apartenenței la Uniunea Europeană. Astfel se dorește întărirea capacității instituționale a Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor și a Unităților Fitosanitare, modernizarea sistemului național de cercetare agricolă și îmbunătățirea serviciilor de consultanță și instruire. Proiectul se axează pe trei componente importante pentru agricultura din România, respectiv siguranța alimentelor, cercetarea agricolă și sistemul de informare și extensie.

În ceea ce privește sprijinirea Sistemului de Consultanță și Informare (finanțare Banca Mondială), proiectul va susține două sub-componente:

- i. Înființarea unui Centru de Pregătire și Informare. Acesta va instrui și acredita ca formatori, consultanți agricoli, cercetători, inspectori din domeniul siguranței alimentare, pe diferite teme în acord cu directivele europene. Centrul va fi localizat la USAMV București și va fi conectat cu universitățile agricole din Cluj, Iași și Timișoara.
- ii. Dezvoltarea și consolidarea serviciilor de consiliere se va realiza prin două direcții de acțiune:
 - derularea de activități de consultanță și pregătire de către furnizori de servicii pe bază de contract;
 - îmbunătățirea practicilor sistemului public de consultanță agricolă existent, ANCA/OJCA.

Sprrijinul acordat prin această măsură va crea și dezvolta o piață de servicii de consiliere și consultanță specializată și va oferi servicii de calitate pentru potențialii beneficiari ai fondurilor acordate prin măsurile de dezvoltare rurală.

Obiectivele măsurii

Obiectiv general:

Îmbunătățirea competitivității sectorului agricol prin ameliorarea gestionării durabile de către fermieri a exploatațiilor lor având ca rezultat creșterea performanței acestora .

Obiectiv specific:

Îmbunătățirea managementului general al exploatațiilor agricole pentru atingerea performanței, cu impact asupra ameliorării generale a rezultatelor (output-urilor) acestor exploatații, diversificarea activităților fermelor, identificarea cerințelor necesare respectării standardelor comunitare privind siguranța profesională la locul de muncă și protecția mediului.

Obiective operaționale:

Facilitarea accesului la serviciile de consiliere și consultanță a beneficiarilor măsurii de semi-subsistență pentru a asigura trecerea acestora în categoria fermelor comerciale.

Elaborarea de planuri de afaceri, consiliere pentru întocmirea cererilor pentru a beneficia de măsuri de dezvoltare rurală în special pentru tinerii fermieri, fermele de semi-subsistență și fermierii care aplică pentru măsurile de agro-mediu, precum și persoanele fizice ce aplică pentru măsura 221.

Consiliere și consultanță privind respectarea bunelor practici agricole și de mediu și cerințele obligatorii în materie de gestiune prevăzute în articolele 4 și 5 și anexele III și IV la Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 de stabilire a unor norme comune pentru schemele de sprijin direct din cadrul politicii agricole comune și de stabilire a unor scheme de sprijin pentru agricultori.

Domeniul de acțiune al măsurii

Scopul măsurii este de a sprijini agricultorii să utilizeze serviciile de consiliere și consultanță în vederea restructurării și îmbunătățirii performanțelor generale ale activității acestora.

Consilierea va contribui la diseminarea și înțelegerea practică a aplicării și respectării bunelor practici agricole și de mediu, asigurând condițiile de protejare a mediului înconjurător și utilizarea unor practici agricole prietenoase cu mediul. De asemenea, consilierea va contribui și la elaborarea planurilor de afaceri necesare pentru accesarea fondurilor în vederea stabilirii tinerilor fermieri în mediul rural și pentru fermele de semi-subsistență.

Consultanța va contribui la buna informare a agricultorilor pentru modernizarea fermelor, reorientarea calitativă a producției, diversificarea fermelor, aplicarea practicilor de producție compatibile cu conservarea și promovarea peisajului, pentru protejarea mediului, respectarea standardelor de igienă și bunăstare animală și pentru dobândirea aptitudinilor manageriale necesare administrării unei exploatații viabile din punct de vedere economic. Consultanța vizează și aplicarea standardelor privind siguranța ocupațională la locul de muncă bazate pe legislația comunitară.

Se va urmări difuzarea de cunoștințe în materie de gestiune și administrare a terenurilor și a exploatațiilor agricole, de aplicare a bunelor practici agricole și de mediu conform Cap. 1 articolele 4 și 5 și anexele III și IV din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003.

Acțiunile sprijinite în cadrul măsurii:

Pentru perioada 2007 – 2009:

A. Servicii de consiliere și consultanță (inclusiv pentru întocmirea documentelor) pentru fermierii care sunt eligibili să acceseze sprijin financiar acordat prin următoarele măsuri din cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală: Măsura 112 „Instalarea tinerilor fermieri”, Măsura 141 „Sprijinirea fermelor agricole de semi-subsistență”, Măsura 221 „Prima împădurire a terenurilor agricole” pentru beneficiari persoane fizice, Măsura 214 „Plăți pentru agro – mediu”.

B. Servicii de consiliere și consultanță privind managementul exploatației și aplicarea bunelor practici agricole și de mediu așa cum sunt prevăzute în Capitolul 1 articolele 4 și 5 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 și anexele III și IV ale aceluiași regulament, privind normele de securitate la locul de muncă precum și alte condiții prevăzute în regulamentele comunitare, pentru fermierii care sunt eligibili să acceseze sprijin financiar acordat prin măsurile din axa I și II.

C. Servicii de consiliere și consultanță privind respectarea standardelor unei agriculturi moderne de calitate adresată exploatațiilor agricole comerciale, inclusiv procesarea în cadrul fermei, pentru măsurile din axa I și II.

Serviciile de consiliere și consultanță vor include vizite în ferme, asistență pentru identificarea și coordonarea consultanței adiționale de specialitate (ex. pregătirea aplicației pentru agro-mediu), ajutor pentru obținerea creditului (ex. participarea la întâlniri cu potențialii creditor), asistență pentru elaborarea documentelor, monitorizarea implementării planului de afaceri etc.

Perioada 2010-2013

În cursul acestei perioade sprijinul se acordă exclusiv pentru furnizarea de servicii de consiliere și consultanță agricultorilor care beneficiază de sprijin pentru exploatațiile de semi-subsistență prevăzute la art. 20 litera (d) punctul (i) al Regulamentului (CE) nr. 1698/2005. (Conform Deciziei 664/CE din 19 iunie 2006 privind adaptarea anexei VIII la Tratatul de aderare a României și Bulgariei).

Furnizarea serviciilor de consiliere și consultanță se va realiza individual pentru fiecare fermier, pe baza acceptului acestuia fără discriminare pe criterii de vârstă, sex, rasă, origine etnică, apartenență politică sau religioasă etc.

Beneficiari

Beneficiarii direcți ai acestui sprijin sunt furnizorii de consiliere și consultanță respectiv entități publice sau private, care îndeplinesc criteriile de calificare și de selecție.

Beneficiarii **finali** ai acestui sprijin sunt fermierii, așa cum sunt definiți în subcapitolul 5.2.

Nu sunt eligibile pentru a primi sprijin prin această măsură fermele de subzistență și exploatațiile/gospodăriile silvice care nu dezvoltă și activități agricole.

Măsura sprijină:

Perioada 2007-2009

- a) Fermieri care dețin ferme de semi-subzistență;
- b) Tineri fermieri și instalarea acestora;
- c) Fermieri care aplică pentru măsura 214 ”Plăți pentru agro – mediu”;
- d) Fermieri (doar persoane fizice) care aplică pentru măsura 221 „Prima împădurire a terenurilor agricole”;
- e) Alți fermieri (ferme comerciale, membri ai unor grupuri de producători sau ai altor forme asociative) pentru acțiunile de consiliere/consultanță generală prevăzute la punctele B) și C) din cadrul măsurii.

Perioada 2010-2013

Fermieri care dețin ferme de semi-subzistență.

Detalii privind selecția consultanților

Evaluarea și selecția furnizorilor de consiliere și consultanță se va realiza în conformitate cu Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, cu modificările și completările ulterioare, complet armonizată cu legislația comunitară privind achizițiile publice.

Pentru a facilita participarea tuturor organizațiilor competente și în vederea asigurării unor servicii de calitate cea mai ridicată pentru fermieri, procedurile de acordare a contractelor vor fi structurate în așa fel încât potențialii furnizori de servicii să poată candida pentru furnizarea serviciilor de consultanță într-o arie geografică specificată (de exemplu numai într-un anumit județ) și pentru un anumit tip de serviciu de consultanță (de exemplu numai pentru întocmirea planurilor de afaceri, sau pentru întocmirea cererilor pentru măsurile de agro-mediu). Procedurile de acordare a contractelor vor fi astfel elaborate încât să faciliteze selectarea opțiunilor furnizorilor de servicii pentru oricare tip particular de serviciu în orice regiune.

Nevoile de consiliere și consultanță identificate și fondurile necesare pentru acoperirea acestora vor fi cuprinse într-un program anual de achiziții elaborat de DGDR – AM pentru PNDR, în baza căruia vor fi elaborate anunțurile de participare.

Instrumentarea (aplicarea) procedurii de atribuire a contractelor către furnizorii de consiliere și consultanță se va face de către DGDR – AM pentru PNDR și de către DADR, în funcție de valoarea proiectului.

Procedura de achiziții publice aplicată de DGDR – AM pentru PNDR și DADR prevede criterii de calificare și selecție care se referă la:

- situația personală a candidatului (acesta trebuie să prezinte documente edificatoare care să dovedească că nu a fost condamnat în ultimii 5 ani pentru fraudă, corupție etc., că nu este în stare de faliment ori lichidare, că și-a îndeplinit obligațiile de plată ale impozitelor etc.);

- capacitatea de exercitare a activității profesionale (candidatul trebuie să prezinte documente edificatoare care să dovedească forma de înregistrare ca persoană fizică sau juridică, atestarea sau apartenența din punct de vedere profesional);
- situația economică și financiară (candidatul trebuie să prezinte documente relevante pentru demonstrarea situației economice și financiare, cum ar fi: declarații bancare, declarații privind cifra de afaceri globală, bilanțul contabil etc.);
- capacitatea tehnică și/sau profesională (se apreciază în funcție de experiență, aptitudini, eficiența și eficacitatea candidatului. Astfel, acesta trebuie să prezinte documente edificatoare, cum ar fi: informații referitoare la personalul de specialitate de care dispune; informații referitoare la studiile, pregătirea profesională și calificarea personalului responsabil cu implementarea proiectului; informații referitoare la echipamentele tehnice de care dispune pentru îndeplinirea obiectivelor proiectului etc.).

Criteriul de atribuire a contractului de achiziție publică este oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic. Astfel, se are în vedere raportul preț – calitate în furnizarea serviciilor de consultanță și consiliere.

În caietul de sarcini va fi prevăzut că serviciile oferite de către furnizori sunt detaliate pe fiecare tip de acțiune (A, B, C) într-o proporție adecvată procesului de consiliere.

În caietul de sarcini vor fi specificate principiile și criteriile de selecție pe baza cărora furnizorii de consiliere și consultanță vor selecta beneficiarii finali. Astfel:

- selecția beneficiarilor finali pentru măsurile 112 *Instalarea tinerilor fermieri*, 221 *Prima împădurire a terenurilor agricole* și 214 *Plăți de agro-mediu* se va realiza prin aplicarea principiului *primul venit - primul servit*;
- selecția beneficiarilor finali pentru măsura 141 *Sprrijinirea fermelor agricole de semi-subzistență* se va realiza prin aplicarea unui sistem de selecție bazat pe sistemul de scoraj pentru această măsură. Acest sistem de selecție va fi stabilit de Autoritatea de Management în consultare cu Comitetul de Monitorizare.
- pentru acțiunile sprijinite la punctul B:
 - să fie membri ai unor grupuri de producători sau altor forme asociative recunoscute conform legislației în vigoare;
 - să aibă exploatația agricolă amplasată în zone Natura 2000 sau HNV;
 - să aibă vârsta sub 40 de ani.
- pentru acțiunile sprijinite la punctul C:
 - să fie membri ai unor grupuri de producători sau altor forme asociative recunoscute conform legislației în vigoare;
 - să fie persoană fizică autorizată (PFA) sau juridică deținătoare de fermă comercială;
 - să aibă vârsta sub 40 de ani.

Pentru componenta A procentul minim de aplicații de succes care indică furnizarea unor servicii de calitate și îndeplinirea obiectivelor de către consultant, este de 70% din totalul aplicațiilor realizate de furnizor.

Serviciile de consiliere și consultanță oferite de către furnizorii selectați vor fi monitorizate și evaluate prin folosirea unor instrumente specifice, cum ar fi:

- a) rapoarte periodice de activitate;
- b) verificare pe teren/observare directă a activității consultantului;

- c) focus grupuri cu fermieri consiliați;
- d) aplicarea unor chestionare fermierilor consiliați privind calitatea serviciului furnizat;
- e) analiza documentelor întocmite/elaborate (rapoarte de diagnoză, analiză, recomandări etc.) în cadrul proiectului/activității desfășurate etc.

Monitorizarea va evidenția îndeplinirea obiectivelor de către firmele de consultanță apreciind astfel și calitatea serviciului furnizat.

Volumul și nivelul sprijinului

Pentru 2007-2009

Volumul sprijinului este de 100% cheltuieli eligibile.

Detaliile pentru serviciile oferite și suma exactă care va fi plătită pentru fiecare serviciu vor fi incluse în contractele semnate cu fiecare furnizor de consultanță.

Pentru 2010-2013

Valoarea sprijinului este de 100% din cheltuielile eligibile numai pentru fermele de semi-subsistență. (Conform Deciziei 664/CE din 19 iunie 2006 privind adaptarea anexei VIII la Tratatul de aderare a României și Bulgariei).

Nu sunt eligibile:

Cheltuielile de investiții.

Finanțare

Costuri totale: 158.692.463 Euro

Cheltuieli publice: 158.692.463 Euro.

Acorduri tranzitorii

În cadrul Programului SAPARD, în România nu a existat o măsură specifică destinată serviciilor de consiliere.

Cuantificarea obiectivelor pentru indicatorii comuni UE³¹

Tip de indicator	Indicator	Ținta 2007-2009
Realizare ^{Număr}	Număr de fermieri consiliați:	132.937
Rezultat	din care femei:	39.881
	Creșterea VAB în exploatațiile sprijinite (mil. Euro)	121
Impact*	Creșterea productivității muncii	Creștere anuală cu 8%

³¹ Indicatorii au fost calculați pe baza alocării financiare reale care nu cuprinde și alocarea financiară aferentă Măsurii 114, măsură prevăzută a se implementa începând cu anul 2010.

* Valoarea indicatorilor a fost calculată la nivel de axă.

Indicatori adiționali

Tip de indicator	Indicator	Ținta 2007-2009
Realizare	Număr de fermieri consiliați pentru Măsura 141 „Sprijinirea fermelor agricole de semi-subzistență”.	50.000
	Număr de fermieri consiliați pentru Măsura 112 „Instalarea tinerilor fermieri”.	10.000
	Număr de fermieri consiliați pentru Măsura 214 „Plăți de agro – mediu”.	39.937
	Număr de fermieri (persoane fizice) consiliați pentru Măsura 221 „Prima împădurire a terenurilor agricole”.	3.000
	Număr de fermieri beneficiari ai acțiunilor de consultanță prevăzute la punctele B) și C).	30.000
Rezultat	Numărul exploatațiilor sprijinite care produc pentru piață.	66.469